

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

קידושין סה

עניין: הגדרת עדות

מהר"ל דרך חיים פ"ד מכ"ג

והוא עד, יש לך לדעת ענין העדות שאל תאמר כי ענין העדות שצריך שידע הדיין המעשה ואם אין עד לא ידע המעשה, שאם כן למה אין עד נעשה דיין הרי הדיין יודע, ואם אתה אומר שהטעם שאין עד נעשה דיין דבעינן לקיים הזמה, ואם העד נעשה דיין לא ירצה הדיין לקבל הזמה, על עצמו. א"כ יקשה לך הא דקיימא לן (ר"ה כ"ה, ב') דיינים שראו באחד שהרג את הנפש שנעשים דיינים דלא תהא שמיעה גדולה מראיה הרי לא יהיו מקבלים הזמה על עצמם, ואם ראו בשעה שפסולין לדין כגון שראו בלילה דאין נעשים דיינים ומאי שנא שהרי אף אם ראו בלילה הדיינים יודעים הדבר כמו שראו ביום. אלא אין הדין חל רק כאשר הדבר הוא בגלגל בפועל לפני הדיין ואז אפשר לו לדון, והעד הוא שמוציא הדבר לפועל לפני הדיין עד שיוכל לדון הדיין, ולפיכך אין עד נעשה דיין שהרי צריך שיוציא הדבר אל הפועל לפני הדיין ואם העד נעשה דיין לא הוציא אחר העדות לפועל לפני הדיין שיהיה הדין חל, ולכך אף אם ידע הדבר כיון שלא הוציא העד העדות לפועל לפני הדיין אין כאן דין, ואם ראו ביום או הדבר יוצא לפועל לפני הדיין ויכול לדון על המעשה עצמו שיצא אל הפועל, ודבר זה ענין מופלג אין כאן מקום זה, ואמר כי הוא יתעלה ויתברך

מצודת דוד – טעמי המצות

לרדב"ז מצוה קכה

וכל המוסיף גורע. כ והמקדש בעד א' אינה מקודשת, אפילו שניהם מודים. ומי שאומר חוששין לקידושין יחיד הוא בסברא זו, דאין עדות פחות משנים. ואף לפי הסוד נצ"ח והו"ד הם ב' עדים הרוחנים כאשר כתבנו למעלה, ולעולם לא נמצאו זה בלא זה, לפי שכח זה בזה, והם הנקראים למודי ד', והם העמודים אשר בית העליון נכון עליהם. ולדוגמתם עשה שלמה ב' עמודים יכין ובוועז, שהרי לא היו משמשים כלום.

קצות החושן סי' רמא, א

שבעה על השאר כיון דמודה במקלח הטענה וע"ש. ולפ"ז נראה הא דכתיב ע"פ שנים עדים יקום דבר היינו דכלל עדים לא מתקיים דבר כלל, אלא דגבי ממון דבע"ד נאמן כמאה עדים והרי עדיו עמו, ואע"ג דהשאל מחכים מחויב שבעה דה"ל כאומר קדשתין צפני פלוני ופלוני והלכו למד"ה דנאסר בקרוכותיה, וא"כ בממון מתקיים המעשה ע"פ הצע"ד שהוא כמאה עדים, דעיקרם דמלתא דלר"ך עדים צנוף הקידושין הוא בממון דבע"ד כמאה עדים לא איברי סהדי אלא לשקרי דהא צע"ד הוא עד ונאמן כמאה עדים אלכינו וצידוע הו"ן כעדים ממש או צדיעה בלי ראיה, ואם כופר כיון דכבר נתקיים המעשה לפי דברי התוצע כר"ך שבעה וכמ"ס. אבל בגיטין וקידושין דלא מהני הודאת צע"ד דלהימניה כמאה עדים ומשום דחייבה לאחריני, בקידושין דאסר אקרובותיה, ובגירושין אכהן כמ"ס תוס' צפ"ק דגיטין (ד, א ד"ה דקיימא לן), ולר"ך עדים לגוף המעשה צדי שידוע לעלמא מש"ה כר"ך שני עדים כשרים. וא"כ יליף שפיר דבר דבר מממון מה התם ע"פ שנים עדים יקום דבר דאין קיימה לדבר הן לקנין או לשאר מעשה אלא ע"פ עדים, אלא דגבי ממון צע"ד הוא העד², ובגיטין וקידושין צני עדים כשרים משום דבע"ד אינו עד. וזה הוא דפריך צ"ס מה התם הודאת

רשב"א

וי"ל דגבי ממון דאי לאו דכתב רחמנא⁵¹⁴ אשר יאמר כי הוא זה דמיניה גמרי' הודאת בעל דין⁵¹⁵, הוה אמינא דלעולם לא מיקיימא מלתא אלא בסהדי משום דכתיב⁵¹⁶ על פי שנים עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר, וכדאיסתפקא מילתא למר זוטרא ורב אתא דבסמוך, אלא דאתא כי הוא זה וגלי לן דיקום דבר במקום דאיכא חובה לאחרני כתיב, והלכך עריות דכתיב בהו דבר על כרחין לצד ממון שיש בו חובה הוקשו ולא לצד ממון שאין בו חובה, ולומר דלא מיקיימא בהו מלתא אלא במקיימי דבר, ומשום דאית בהו כעין חוב לאחרני אקשינהו לצד ממון דאית ביה חובה, ולא שתהא חובתו של זה כזה, דזה חב ממש וזה אינו חב ממש כדאמרן⁵¹⁷. ותדע לך דאלו חב

שערי ישר שער ז פ"א

העדות צדיני ממונות, והוא דמה שאמרה תורה עפ"י שנים עדים יקום דבר, אין כונת התורה שהעדים יצורו רק האמת לפני צ"ה, אלא שהעדים פועלים לחדש אצל צ"ה כח חדש לחתוך הדין ולכוף לקיימו כשורת הדין, ונתיחיד מומחה שיכול לדון יחידי עפ"י שמיעת עדים, לא מהני לדון אס ראה יחידי ציוס, אף דלענן צרור האמת איכא ק"ו דלא תהא שמיעה גדולה מראי', אבל לענין קיום הדבר, אין מתחדש אצל צ"ה כח לחתוך את הדין, ולכוף את הנתנע לקיים הדין, רק עפ"י עדים, משום שהתורה אמרה עפ"י שנים עדים יקום דבר, אלא יתחדש אצל צ"ה כחס רק עפ"י עדים, ואם

זוהר ריש פקודי ח"ב דף רכא ע"ב

אלה פקודי המשכן העדות. מאן עדות אלא חרי זמני כתיב הבא משכן אחד לעילא יוחד לתתא. ומשכן אקרי משכן העדות. יומאן עדות. כד"א (מהג"ס קבנ) שבטי יה עדות לישראל. שמא דא איבו עדות לישראל. כגוונא דא (שם פא) עדות ציהוסף שמו עדות שם יה ציהוסף איבו עדות ודאי אלן תרין אחוון סהדין סהדותא בכל אתר והכא איבו עדות ובג"כ משכן העדות משכנא דהאי עדות.